

Ibi: Cui parum obicit, quod illic
S. Thomas.

- 79 Similiter D. Thomam intelligunt Suar. de Religion. tom. 1. lib. 2. cap. 18. n. 17. Guttier. Canoniar. lib. 1. cap. 31. n. 37. Castro Palao d. tract. 9. punct. 9. num. 4. & alii plures, qui asserunt Angelicum Doctorem loqui non de substantia, sed de sine præcepti, ad quem magis redditur inhabilis quis per homicidium, aliudve scelus, quam per actum mechanicum & servilem, cum in Dei dilectione, cultu, & obsequio consistat; sed quoad substantiam præceptum per peccatum furti, aut concupiscentiæ minimè violatur, quia opus servile non est. Palao num. 2. vers. Ratio est, & dixi sup. num. 73. & per illud duntaxat jubemur à servilibus abstinere, nec finis præceptus intelligitur. Bassæus tom. 2. verb. Jejunium 2. num. 6. ac probavimus num. 68.
- 80 Illud tandem est adjiciendum, resolutionem præcipuæ quæstionis traditam supra, num. 73. limitari si quis ex contemptu, & ut præceptum violet, peccaverit die festo; tunc enim talis circumstantia mutat speciem, & ideo debet in confessione proparari; siquidem adversus religionis virtutem operatur. Suar. d. cap. 18. n. 16. Guttier. d. cap. 31. in fin.

SUMMARIUM.

- 1 De virtute temperantia.
- 2 Circa quam materiam versetur.
- 3 De partibus subjectivis temperantia.
- 4 De effectibus virtutis ejusdem.
- 5 De temperantia Gentilium.
- 6 Temperantia à Christianis maximè ac mirabiliter observata.
- 7 Heretici plura obijciunt contra jejunia Christianorum.
- 8 Jejunium unde dictum.
- 9 Quid significet.
- 10 Jejunium Christianorum differt à communi abstinentia, & quomodo, & num. 11.
- 11 Jejunium definitur.
- 12 Jejunium Ecclesiasticum est actus virtutis abstinentia.
- 13 Abstinentia quid sit.
- 14 Officia virtutis temperantia, & qua circa illam consideranda.
- 15 Temperantia quoad moderamen cibi & potus in indivisibili non consistit.
- 16 Abstinentia strictiorem moderationem cibi & potus postulat, quam temperantia.
- 17 Fortiori ratione astringuntur Christiani ad jejunium, quam Ethnici ad abstinentiam.
- 18 Licitum est sic jejuniis uti ob bonum spirituale, ut corporis saluti noceatur.
- 19 Abstinentia conservat salutem, & vitam protelat.
- 20 Differentia inter moralem ac communem abstinentiam, & jejunium Ecclesiasticum.
- 21 D. Covar. defenditur.
- 22 De jejunii effectibus, & num. seqq.
- 25 Per abstinentiam valetudo roboratur, & comparatur, simulque libidinis impetus coercetur.
- 26 Jejunia Christianorum ab abstinentia Gentilium forma & sine differunt.

- 27 Jejunium cuius virtutis actus sit.
- 28 Abstinentia est sub præcepto juris naturalis, quoties ad reprimendos libidinis impetus necessario desideratur.
- 29 Tenemur ex præcepto juris naturalis aliquando orare.
- 30 Oratio est de præcepto juris naturalis, quoties aliter carnis stimuli temperari non possunt.
- 31 Jejunium quatenus est de lege Evangelica.
- 32 Ecclesia potest injungere necessitatem Fidelibus, ut certis diebus jejunent.
- 33 Jejunium est utile & necessarium pluribus de causis.
- 34 Jejunii laudes, remissive.
- 35 Jejunia Ecclesiastica damnant heretici, quibus satisfi.
- 36 Ecclesia ab Apostolorum tempore jejunia præcepit.
- 37 Jejunium Quadragesima non est de jure Divino, sed Ecclesiastico.
- 38 Est præceptum generale de jejunio in lege Evangelica.
- 39 Jejunium Quadragesima diversimodè in variis regionibus observatur.
- 40 In Ecclesia Orientali non jejunabatur Sabbatis Quadragesima, & cur.
- 41 An liceat die Dominica jejunare.
- 42 Quare jejunetur quadragesima dies ante Pascha.
- 43 Per jejunium Quadragesima solvitur Deo decima dierum totius anni.
- 44 Olim Christiani quarta & sexta feria cuiusque hebdomada per totum annum ex præcepto jejunabant.
- 45 De jejunio Sabbati, quod antiquitus observabatur, & quare introductum.
- 46 Virum viatores, & alii qui ad locum quemvis accedunt illud recessuri, teneantur observare festa, ac jejunia, qua ibi sunt præcepta, & num. seqq.
- 49 Exiens à loco, ubi jejunare tenebatur, jejunium servare non cogitur, si eadem die perveniat ad locum ubi non est jejunandi obligatio.
- 50 Vagabundi obligantur ad festa & jejunia cuiusque loci, ubi existunt.
- 51 Feria legitima quales sint.
- 52 Quomodo Christiani quondam vigiliis Sanctorum celebrarent.
- 53 De jejunio quatuor Temporum, & num. seqq.
- 56 De jejunii Hebræorum, & num. seqq.
- 59 Jejunia quatuor Temporum quando incidant.
- 60 De temporibus ad Ordines Ecclesiasticos conferendos.
- 61 Consuetudo viguit in Ecclesia, ut urgentibus necessitatibus, ant. cum Concilium erat celebrandum, Fideles jejunarent.
- 62 Peccatum est lethale frangere Ecclesiastica jejunia.
- 63 Excusatur à gravi culpa qui errore ductus frangit jejunium, putans justam esse causam, qua talis non est.
- 64 Frangens jejunium peccat contra temperantiam, & si ex contemptu faciat, etiam contra obedientiam.
- 65 Jure natura nullus cibus est interdictus, præter humanam carnem.
- 66 Diebus jejunii semel duntaxat edere licet.
- 67 Dies jejunii computatur à media nocte in mediam noctem.
- 68 Ex consuetudine licet jejunantibus sumere serotinam refectiuunculam.

69 Circa

- 69 Circa hanc refectiuunculam quadam disquiruntur.
- 70 An qui uno prandio nimium edat, violat jejunii præceptum, de quo latè cum num. seqq.
- 77 Finis legis sub ea non continetur.
- 78 Quid de sine proximo legis?
- 79 Si quis die jejunii magis vexetur carnis stimulis, quam aliis, per dispensationem à jejunii obligatione excusetur.
- 80 Bonarum mentium est ibi timere culpam, ubi culpa minimè reperitur.
- 81 Cuidam fundamento D. Thomæ respondetur.
- 82 Pluries comedens die jejunii lethalius peccat, quam singulis vicibus parum capiat, modo simul junctæ quantitates cibi excedant materia parvitatem.
- 83 Utrum sape cibum sumens die jejunii, toties peccet, quoties manducat? & num. 84.
- 85 An saltem venialiter.
- 86 Frangens jejunium materialiter absque peccato illud deinceps servare tenetur.
- 87 Qua hora manducare licet diebus jejunii.
- 88 De diei partibus, eorumque nominibus, remissive.
- 89 Lex 2. ff. de verb. signif. intelligitur, & n. seqq.
- 98 De abstinentia à carnibus, aliisque cibis die jejunii, & num. seqq.
- 102 Quadragesima non licet edere lacticiam.
- 103 Toties quoties eduntur, lethalius peccatur adinfrar carnis, & num. 104.
- 105 Lacticiam an prohibeantur omni die jejunii, & num. 106.
- 107 Vtito esu carniarum ratione jejunii, non censentur lacticiam prohibita.
- 108 De jejunio, seu abstinentia, qua in Litaniis observatur.
- 109 De Rogationibus, seu Litaniarum institutione.
- 110 Litania antiquitus singulis hebdomadis fieri solebant, & num. 111. & seqq.
- 113 Jejunii definitio.
- 114 Jejunium describitur.
- 115 Dubius an duodecima noctis hora insonnerit, à qua dies jejunii incipit, urum possit edere carnes, & contra, si cum dies jejunii sit, tale dubium occurrat.
- 116 Esus carnis est incompatibilis cum jejunio ecclesiastico, quare dispensatus ut carnes capiat, non tenetur ad jejunium.
- 117 Lacticiam edens non violat jejunium, etsi alias peccet contra aliquod præceptum legis prohibentis lacticiam.

De jejuniorum Ecclesiasticorum institutione & observantia.

CAPUT XX.

Temperantia si latè usurpetur, est virtus generalis, quæ virtutibus aliis inest; unde circa justitiam versatur, quia à rapinis ut temperemus inclinatur; circa fortitudinem, quod à fuga, vel temeritate, & sic de cæteris. Verum hæc potius ac propriè spectant ad virtutes speciales justitiæ, vel fortitudinis, quam ad temperantiam. Si verò strictè eadem vox usurpetur, unam ex quatuor præcipuis virtutibus moralibus, quæ idè Cardinales nuncupantur, significat, de qua nobis cum D. Covar. differendum est. Ita ex D. Thom. 2. 2. q. 141. Lessius de iust. & iure, lib. 4. dubit. 1. n. 1. & 2. Theat. vitæ hum. lit. T. verb. Temperantia, in princip. pag. 19. Castr. Palao de iust. & iur. disp. 3. D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.

de temper. punct. 1. n. 1. & l. 8. tit. 5. p. 2.

Materia hujus virtutis sunt corporales delectationes ex poculentis & esculentis, ac rebus veneris captas temperare, à quibus ut abstineamus inclinatur, nisi quatenus ad necessitatem naturæ & officiorum desiderantur: quare ejus proprium munus est voluptates gustus & tactus moderari, ac ipsas, quæ vehementissimæ, ac cum brutis communis sunt, comprimere, ac refrænare, nedum quoad actus externos, sed etiam quoad internos animi motus. Est itidem secundariò materia temperantiæ delectatio, quæ per alios sensus percipitur, velut per auditum, aut odoratum, quatenus hæc est irritamentum ad res veneras. Lessius num. 3. vers. Huius, & n. 4. Joan. Poncius in curs. Theol. disp. 23. q. 10. num. 54. Theat. vitæ hum. sup. vers. Huius virtutis, cum seq. Palao n. 2. Valent. tom. 3. in 2. 2. disp. 9. q. 1. punct. 1. in princip.

Partes temperantiæ, quas Theologi subjectivæ vocant, sunt abstinentia, quæ circa esculentorum parsimoniam versatur, sobrietas circa potum, castitas & pudicitia circa res veneras. Lessius dubit. 4. n. 19. Poncius n. 55. Theat. vitæ hum. vers. Partes subjectivæ. Vitia opposita temperantiæ sunt intemperantia, cum ultra necessitatem voluptas in illis rebus percipitur; stupor, quando nimium à delectationibus tactus & gustus abstinetur, ita ut necessaria naturæ subtrahantur. Lessius dubit. 3. per tot. Theat. vitæ hum. verb. Temperantia, Palao n. 4. 6. & 7. ac punct. 3. & 4.

Cujus virtutis effectus & animo & corpori valdè utiles censentur; nam per temperantiam animus redditur idoneus ad suas functiones, maximè ad divinum cultum, ac divinarum rerum meditationem, corpusque valetudine pollet; quæ per ingluviem, ac intemperantiam labefactatur. Lessius dub. 1. n. 7. & dubit. 2. n. 10. Bern. lib. de ordine vir. ait, temperantiam conservare sanitatem, & pulchritudinem, confirmare ac conservare ingenium, judicium ac memoriam, fovere prudentiam, & in primis reddere idoneum, & conservare ad divinum cultum. D. Prosper egregiè lib. 3. de vitæ contemplat. c. 19. ad rem sic loquitur: Temperantia temperantem facit, abstinentem, parcum, sobrium, moderatum, pudicum, taciturnum, serium, verecundum. Hæc virtus si in animo habitat, libidines refrænatur, affectus temperat, desideria sancta multiplicat, vitiosa castigat; omnia intra nos confusa ordinat, ordinata corroborat, cogitationes pravas removet, inserit sanctas, ignem libidinosæ voluptatis exinguit, animi teporem desiderio future remunerationis accendit, mentem placida tranquillitate componit, & totam semper ab omni vitiorum tempestate defendit. Senec. in epist. apud Theat. vitæ hum. lit. T. pag. 20. ibi: Temperantia voluptatibus imperat, alias odit; atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum dirigit, nec unquam ad illas propter ipsas venit: scit optimum esse modum cupidorum, non quantum velis, sed quantum debeas, sumere. Stobæus sermone de temperant. eam virtutem illis tribus encomiis profert, quam imperium in voluptates, columnam fortitudinis, galeam contra lasciviam, oculorum aurigam, benevolentiam custodem, cogitationum circumfisionem, continentiam promotricem, cordis consiliariam, & precum ac votorum directricem nuncupavit. Per temperantiam vita protelatur. Ecclesiastici cap. 37. ibi: Qui abstinet est, adicit vitam. Sic Gorgias Leontinus Sophista præclarus, cum annum 108. ætatis attigisset, rogatus qui ad tantam senectutem pervenisset, respondit, quod voluptatis

voluptatis causâ nihil sibi unquâ facere permiserit. Coel. Rhodigin. lib. 19. cap. 20. Theat. vitæ hum. lit. 7. pag. 21. ubi plura de temperantiæ laudibus.

5 Non latuit Ethnicos hujus virtutis utilitas, ac præstantia, qui naturali ratione ducti se temperantiæ insigniter addixerunt, maximè primarii viri, tum ex Principibus, ut Alexander, Cyrus, Agesilaus, Numa: tum ex Philosophis, ut Socrates, Pythagoras, Diogenes, & alii. Sed & Lacedæmoniorum tanta fuit parsimonia, ut inde alii Lacedæmonicè vivere dicerentur. Hæc & alia multa de Gentilium abstinentia, ac temperantia in unum congerit Theat. vitæ hum. sup. pag. 21. cum seqq.

6 Sed eximium magis austeritatis specimen exhibuerunt veræ Religionis professores, præsertim illi, qui in solitudinem, ut Deo prorsus vacarent, secedentes, mirabili inedia corpora maceraverunt, ut in eorum vitis non absque stupore passim legitur, quorum nonnullos memorat Lessius cap. 2. dub. 1. num. 7. Nec mirum habendum est, quod Christiani præ Gentilibus colerent temperantiam, qui præter animi & corporis temporalia commoda, etiam spiritualium incrementum comparabant; nam ut ait Lessius cap. 1. dub. 1. num. 7. per abstinentiam ad culmen sanctitatis plures pervenerunt. Hinc jejunia Apostolorum Ecclesia utiliter instituit, quæ à Fidelibus exactissime observabantur, de quibus Baron. Annal. tom. 1. anno 57. ab Spondan. in ejus Epit. ex n. 57. Quas utilitates ex abstinentia Christiani sentiant, fusè tradit Lessius cap. 2. dub. 10. ex num. 69. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 22. vers. Tertio queritur, cum seqq. Greg. de Valent. tom. 3. in 2.2. disp. 9. q. 2. punct. 2. vers. Primo enim. Est tamen animadvertendum, ex quatuor Cardinalibus virtutibus temperantiam ultimam tenere locum, Valent. q. 1. punct. 1. vers. Etsi autem.

Ibi: *Etsi hæretici, qui nunquam Ecclesiam.*

7 Hæretici, tam antiqui, quam recentiores, multa adversus Christianorum jejunia impie objicere consueverunt. Quidam ea penitus damnaverunt, alii ipsa sponte facta probant, sed ex Ecclesiæ præscripto jejunandum non esse asseverant. Ex quibus omnibus primi videntur Gnostici, quos memorat id adnotans Spondan. ex Baronio anno 120. n. 14. aliosque ejusdem erroris sectatores variis in locis recenset: de quo latè Lessius dist. lib. 4. cap. 2. dub. 11. à num. 77. Azor. sup. lib. 7. cap. 20. Valent. d. disp. 9. q. 2. punct. 2. qui hæreses circa jejunium referunt, ac resellunt.

Ad Num. 1.

8 Jejunium nomen accepisse fertur ab intestino, quod jejunum dicitur, quia semper vacuum est ad cuius instar homo per abstinentiam vacuum à cibo nuncupatur jejunus, & opus hujus virtutis jejunium. Abbas ac Innocent. in rubric. de observ. jejunior. Card. & Præposit. in cap. Denique, 4. dist. Fagund. in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 1. n. 1. Bonacin. de præcept. Eccles. disp. ult. q. 1. punct. 1. in princ. Trullench in Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 2. n. 1. Bassæ verb. Jejunium, in Supplem. n. 1. Cujus intestinica natura est, ut quicquid receperit, illicò ad partes inferiores transmittat, & sic inane remanet, ac jejunium. Cornacop. de ling. Latin. col. 76. in princip.

Jejunium multipliciter usurpatur. Primò metaphoricè pro vacatione à vitiis, cap. Jejunium 25. de consecrat. dist. 5. l. 4. tit. 23. p. 1. ubi Greg. Lop. gloss. 1. Less. d. cap. 2. dub. 2. num. 6. Secundò pro omnimoda abstinentia, ita ut nihil nec medicinæ causâ per modum cibi, aut potus sumi possit, quin jejunium istud violetur, quod naturale vocatur, & est sub præcepto servandum, ut Eucharisticum Sacramentum suscipiatur, nisi infirmo ut viaticum ministretur, cap. Ex parte 5. de celebrat. Missar. l. 50. tit. 4. p. 1. Quod jejunium prout servatur ad sumendum Christi corpus, est actus religionis, quia ob reverentiam exercetur; non temperantiæ. Fagund. sup. n. 2. Tertio pro parsimonia, & temperantia, cum quis appetitum cohibens, ex cibo & potu id tantum capit, quantum necessitas & utilitas vitæ juxta naturæ præscriptum deposcit, quod proprium est temperantiæ. Quarto pro abstinentia à cibo & potu exactiore, & strictiore, quam imperat temperantia; quia minus sumitur ad victum, quam virtus illa permittit pro vitæ necessitate: & est actus proprius virtutis abstinentiæ, in quo si forma per Ecclesiam stabilita servetur, erit jejunium ecclesiasticum, aliàs si ad sedandos animi motus, aut ob alium finem honestum fiat, ad jus naturale spectabit. Hæc si tradunt Valent. d. disp. 9. q. 2. punct. 1. vers. Primum, cum seqq. Bassæ in Florib. Theolog. tom. 2. verb. Jejunium 1. n. 1. & 2. Bonacina d. punct. 1. n. 1. Fagund. sup. num. 1. & 2. Navar. in Manual. cap. 21. n. 11. Theat. vitæ hum. lit. F. verb. Jejunium, in princip. pag. 12. Trullench ubi proximè.

His generaliter de jejunio in genere prælibatis, 10 ad primam D. Covar. assertionem accedimus, quâ docet, jejunium Ecclesiasticum, quod apud Christianos est in usu, diversum esse à morali, communique abstinentia, licet illud abstinentiæ virtutis actus sit. Quoad priorem partem discrimen est notissimum, quia moralis abstinentia, quæ & Ethnici usi sunt, dicitur cibi subtractionem ex necessariis vitæ, quoties id naturalis ratio suadet ad carnis stimulos compescendos, ad valetudinem conservandam, aut assequendam, vel ad opera aliqua honesta expeditius agenda: sed nullam naturæ regulam præscribit circa tempus, cibos, aut modum, sed ea arbitrio cuiusque relinquit, ut secundum prudentiam debitum moderamen adhibeat, ubi abstinentiâ fuerit opus. Azor. d. lib. 7. cap. 8. §. 1. Ecclesia verò jejunium & abstinentiam Fidelibus indicit sub certa forma, tempusque ad jejunandum decernit, ut ex dicendis patebit. Unde abstinentia moralis, etsi austerissima sit, ad jejunium tamen Ecclesiasticum non spectat, nisi juxta præscriptum Ecclesiæ exerceatur, ut monet Lessius de just. & jur. lib. 4. cap. 2. dub. 1. n. 7. ibi de Anachoretarum acerrima abstinentia disserens, ait eos jejunium Ecclesiasticum non confecisse, nisi formam servaverint. Sic jejunium hoc definitur, quod sit abstinentia voluntaria à cibo juxta Ecclesiæ præscriptum, aut consuetudinem receptam. Fagund. in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 1. num. 4. & cap. 2. n. 1. Bassæ verb. Jejunium 1. num. 2. Trullench d. cap. 2. n. 3. Bonacin. d. punct. 1. num. 6. ubi verba singula exponit: & illa, juxta Ecclesiam, &c. sunt loco differentiæ; nam per Ecclesiæ regulas circa jejunium hoc ab abstinentia morali & communi distinguitur. Valent. sup. quæst. 2. punct. 1. vers. At cum instruitur. Vide infra tradenda.

Eadem

Eadem diversitas constat ex eo quod abstinentia moralis nequit exerceri, nisi per subtractionem cibi ex necessariis ad vitam secundum regulam temperantiæ, ut mox cum D. Covar. dicendum est: jejunium verò Ecclesiasticum adimpletur, etsi quis nihil ex victu necessario ac communi detrahat, modò in tempore, & ciborum qualitate præscriptum Ecclesiæ servet, imò etsi ultra necessitatem epulatus gulæ reus fiat, ut communis Doctorum opinio fert adversus D. Covar. de quo infra agemus.

12 Posterior conclusionis pars, dum D. Covar. asserit, jejunium Ecclesiasticum esse actum virtutis abstinentiæ, ab omnibus admittitur, & ex definitione jejunii pronuper tradita comprobatur, idque adnotant Lessius cap. 2. dub. 2. num. 6. Bassæ n. 1. & 2. Fagund. cap. 1. n. 2. & 3. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 8. §. 1. & cap. 20. vers. Quarto queritur, Valent. sup. vers. Quartum, Bonacina ubi proximè: quod ratione demonstrat D. Covar. infra, ante n. 2.

Ibi: *Quod moralis abstinentia hoc ipsum continet.*

13 Abstinentia definitur ita: *Est virtus cupiditates & delectationes esculentorum inordinatas refranans, & in ipso usu debitam moderationem constituens.* Less. d. cap. 2. dub. 1. n. 2. Sed ut idem Lessius n. 1. præmittit, abstinentia strictiorem moderationem adhibet, quam temperantia: hæc excessum reprimat in esculentis, illa ex necessariis ob finem bonum subtrahit. Theat. vitæ hum. lit. A. pag. 21. verb. Abstinentia, in princ. Similiter jejunium Ecclesiasticum est major quædam victus parsimonia & abstinentia, quam communis temperantiæ regula postulat. Less. cap. 2. dub. 2. n. 6. Unde hoc ad illam virtutem pertinere dubium non est. Bassæ, sup. n. 2. Valent. d. disp. 9. quæst. 2. punct. 1. vers. Quartum.

Ibi. *Sicut & moralis temperantia.*

14 De quo supra, n. 2. Virtus temperantiæ compescit appetitum, ne in esculentis, poculentis, ac rebus venereis metam rationis naturalis transgrediamur; nam jure naturæ à superfluo tenemur abstinere. Castr. Palao de just. & jur. disp. 3. de temper. punct. 2. Unde D. August. lib. 10. Confessio. cap. 31. hæc profert: *Hoc me docuisti, ut quemadmodum medicamentis, sic alimenta sumpturus accedam.* Idem Sanctus lib. de morib. Eccles. regulam temperantiæ sic tradit, ut pro necessitate vitæ & officiorum alimoniam capiamus. Sunt etenim perpendendæ circumstantiæ status, conditionis, loci, consuetudinis ac personæ, & aliæ, ut juxta prudentis viri judicium cibus ac potus moderatè sumatur. Quoad res venereas extra conjugium est ab illis penitus abstinendum, intra illud erit locus temperantiæ, ut modus licitis voluptatibus adhibeatur. Palao sup. punct. 1. n. 2. & 3. de quibus Valent. tom. 3. in 2. 2. disp. 9. q. 1. punct. 1. vers. Quarto queri potest, Theat. vitæ hum. lit. T. pag. 119. verb. Temperantia, vers. Ensus, & distinctus, Lessius sup. lib. 1. dub. 2. De aliis, quæ hoc versiculo continentur, actum est supra, num. 4. & 5.

Verf. *Secundò communis usus.*

15 Observatio virtutis temperantiæ quoad cibum & potum non consistit in indivisibili, sed intra D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.

latitudinem quandam pro arbitrio prudentis viri pensatis circumstantiis, quod necessarium visum fuerit, sumi debet, nec certa regula constitui potest, ob varias hominum complexiones; nam quod uni sat est ad victum, alii aut superfluum est, aut non sufficiens. Palao sup. punct. 1. n. 2. Fagund. cap. 1. n. 3. quare eadem quantitate, & qualitate ciborum sumpta, unus temperantiam observabit, & alter incidet in gulam, Trullench. sup. d. cap. 2. num. 2.

Verf. *Tertio, quia sicut laus.*

Cum temperantia delectationes ex cibo & 16 potu, ac venere coarctare intendat, ejus excellentia in quadam privatione, ac subtractione majori illorum consistit; unde abstinentia, quoniam strictiorem cibi moderationem inducit, ipsâ temperantiâ, cujus pars est ac species, laudabilior habetur, secundum tradita supra, n. 13. Cavendum est tamen ne in vitium stuporis per nimiam cibi ac potus subtractionem incidatur contra naturalem rationem, qua tenemur sumere ex cibo, & potu quantum ad vitæ, ac salutis incolumitatem, & conservationem necesse est, de quo consule laudatos supra, n. 3. in fin.

Verf. *Quarto sicut moralis quædam.*

Cum ex jejunio plurima commoda spiritualia 17 Christianis obveniant, præter temporalia, quæ etiam Ethnicis abstinentiâ utentibus communia sunt, de quibus Cornel. à Lapide sup. lib. 1. Reg. cap. 7. vers. 6. §. Et jejunaverunt, Lessius, & alii laudati supra, num. 6. ad fin. fortius recta ratione impelluntur Catholici ad jejunia Ecclesiastica, quam Gentiles ad temperantiam, & abstinentiam invitantur ob temporale bonum duntaxat, cum spiritualia longè digniora sint, quam temporalia, cap. Cum inter corporalia, de translat. Episcop. ubi notatur.

Ibi: *Ut tantum cibi sumatur, quod natura conservari possit.*

Licet tamen ita jejunii & abstinentiâ uti, 18 ut saluti noceatur ob bonum spirituale, velut pro peccatis ad placendum Deo, ut caro castigetur ac spiritui subiciatur, modò brevi tempore graviter valetudo non frangatur, Lessius sup. cap. 2. dub. 1. n. 3. de quo Sanch. Consil. Moral. lib. 5. cap. 1. dub. 33. Dian. part. 5. tract. 4. resol. 33.

Verf. *Quintum planè ex his deducitur.*

Hoc ita verum est, ut per abstinentiam, quæ 19 ex necessariis naturæ subtrahit, salus conservetur, vitæque protendatur, ut constat ex præmissis supra, num. 4. & exemplis ostenditur apud Theat. vitæ hum. verb. Jejunium, pag. 13. ubi inter alia laudat Lessium de just. & jur. lib. 4. cap. 2. dub. 10. testantem novisse monialium monasterium parvissimè viventium, quæ sexagenariæ, & septuagenariæ inter vetustas non habebantur. Similiter de Anachoretis narratur, qui summâ inedia vitam ad longævam senectam perduxerunt: hi quidem salvâ temperantiâ plus victus capere non prohibebantur, ut notum per se est, atque ita D. Covar. hic